

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MICHALA BOBKA
přednesené dne 27. února 2020¹

Věc C-41/19

**FX
proti
GZ, zastoupené její matkou**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Amtsgericht Köln (městský soud v Kolíně nad Rýnem, Německo)]

„Řízení o předběžné otázce – Soudní spolupráce v občanských věcech – Příslušnost ve věcech týkajících se vyživovacích povinností – Nařízení (ES) č. 4/2009 – Příslušnost k rozhodnutí o žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí o výživném“

I. Úvod

1. Odpůrkyně v projednávané věci je vyživované dítě s pobytem v Polsku. Odpůrkyně získala rozhodnutí polských soudů, kterým byly jejímu otci (navrhovateli), který má pobyt v Německu, stanoveny vyživovací povinnosti. Odpůrkyně získala prohlášení vykonatelnosti polského rozhodnutí o výživném v Německu a nyní se domáhá výkonu tohoto rozhodnutí v uvedeném členském státě. Navrhovatel žádá o zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu, že jeho povinnosti k úhradě byly z převážné části splněny. Tvrdí, že on sám poskytoval platby na výživném a že polský fond pro výživné za něj odpůrkyni rovněž vyplácel státní dávky.

2. Projednávaná věc se týká žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí na základě splnění dluhu, kterou navrhovatel podal u německých soudů. Klíčovou otázkou vznesenou v projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je, zda jsou německé soudy příslušné k rozhodnutí o uvedené žádosti na základě nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností².

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Nařízení č. 4/2009

3. Podle čl. 1 odst. 1 nařízení č. 4/2009 „[t]oto nařízení se použije na vyživovací povinnosti vyplývající z rodinných vztahů, rodičovství, manželství nebo švagrovství“.

¹ – Původní jazyk: angličtina.

² – Úř. věst. 2009, L 7, s. 1.

4. Podle čl. 2 odst. 1 nařízení č. 4/2009 se pro účely uvedeného nařízení rozumí: „rozhodnutím“ rozhodnutí ve věcech vyživovacích povinností vydané soudem členského státu bez ohledu na to, jak je označeno, včetně usnesení, rozsudku, nařízení nebo příkazu k výkonu rozhodnutí, jakož i rozhodnutí o výši nákladů řízení vydaného soudním úředníkem. [...]“

5. Článek 3 nařízení č. 4/2009 stanoví, že „[k] rozhodování ve věcech vyživovacích povinností je v členských státech příslušný:

a) soud místa, v němž má odpůrce místo obvyklého pobytu, nebo

b) soud místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, [...]

[...]“

6. Článek 8 odst. 1 nařízení č. 4/2009, nadepsaný „Omezení řízení“, stanoví: „Je-li vydáno rozhodnutí v členském státě nebo ve smluvním státě Haagské úmluvy z roku 2007, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, nemůže povinný podat návrh na změnu rozhodnutí nebo na vydání nového rozhodnutí v jiném členském státě, dokud má oprávněný místo obvyklého pobytu ve státě, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno“.

7. Kapitola IV nařízení č. 4/2009 se týká „uznávání, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí“. Tato kapitola má tři oddíly: oddíl 1 se použije na rozhodnutí vydaná v členském státě vázaném Haagským protokolem z roku 2007 (články 17 až 22)³, oddíl 2 se použije na rozhodnutí vydaná v členském státě, který není vázán Haagským protokolem z roku 2007 (články 23 až 38), a oddíl 3 se použije na všechna rozhodnutí (články 39 až 43).

8. Článek 21 nařízení č. 4/2009, nadepsaný „Odmítnutí nebo odložení výkonu“, obsažený ve výše uvedeném oddílu 1, stanoví následující:

„1. Důvody pro odmítnutí nebo odložení výkonu podle práva členského státu výkonu se použijí, pouze pokud jsou slučitelné s použitím odstavců 2 a 3.

2. Příslušný orgán v členském státě výkonu odmítne na návrh povinného zcela nebo zčásti výkon rozhodnutí soudu původu, pokud právo na výkon rozhodnutí soudu původu zaniklo v důsledku promlčení podle práva členského státu původu nebo podle práva členského státu výkonu, podle toho, které stanoví delší promlčecí dobu.

Dále může příslušný orgán v členském státě výkonu na návrh povinného odmítnout zcela nebo zčásti výkon rozhodnutí soudu původu, pokud je neslučitelný s rozhodnutím vydaným v členském státě výkonu nebo s rozhodnutím vydaným v jiném členském státě nebo ve třetím státě, které splňuje podmínky nezbytné pro své uznání v členském státě výkonu.

Rozhodnutí, kterým se z důvodu změny okolností mění dřívější rozhodnutí ve věcech vyživovacích povinností, se nepovažuje za neslučitelné ve smyslu druhého pododstavce.

[...]“

3 – Evropská unie a její členské státy se zúčastnily jednání o Úmluvě o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů uzavřené v Haagu dne 23. listopadu 2007, schválené jménem Evropské unie rozhodnutím Rady 2011/432/EU ze dne 9. června 2011 (Úř. věst. 2011, L 192, s. 39; dále jen „Haagská úmluva z roku 2007“) a Haagským protokolem ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti, schváleném jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2009/941/ES ze dne 30. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 331, s. 17; dále jen „Haagský protokol z roku 2007“). Bod 8 odůvodnění nařízení č. 4/2009 stanoví, že v tomto nařízení by mělo být přihlédnuto k těmto dvěma nástrojům.

9. Článek 41 odst. 1 nařízení č. 4/2009 zní následovně: „S výhradou tohoto nařízení se řízení o výkonu rozhodnutí vydaných v jiném členském státě řídí právem členského státu výkonu. Rozhodnutí vydané v jednom členském státě, které je vykonatelné v členském státě výkonu, se vykoná za stejných podmínek jako rozhodnutí vydané v tomto členském státě výkonu“.

10. Podle článku 42 nařízení č. 4/2009: „Rozhodnutí vydané v jednom členském státě nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé v členském státě, ve kterém bylo navrženo uznání, prohlášení vykonatelnosti nebo výkon“.

11. Článek 75 nařízení č. 4/2009 obsahuje přechodná ustanovení. Uvedené ustanovení stanoví následující:

„1. Toto nařízení se použije pouze na řízení zahájená, soudní smíry schválené nebo uzavřené a veřejné listiny vystavené ode dne jeho použitelnosti, s výhradou odstavců 2 a 3.

2. Části 2 a 3 kapitoly IV se použijí:

a) na rozhodnutí, která byla vydána v členských státech přede dnem použitelnosti tohoto nařízení a u kterých se od tohoto dne vyžaduje uznání a prohlášení vykonatelnosti;

[...]

[Nařízení (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech⁴] se i nadále použije na řízení o uznání a výkonu, která probíhají ke dni použitelnosti tohoto nařízení.

[...]“

2. Nařízení (EU) č. 1215/2012

12. Bod 10 odůvodnění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech⁵ zní následovně:

„(10) Oblast působnosti tohoto nařízení by měla zahrnovat všechny hlavní věci spadající do oblasti občanského a obchodního práva kromě určitých přesně stanovených záležitostí, zejména vyživovacích povinností, které by měly být vyloučeny z působnosti tohoto nařízení vzhledem k přijetí [nařízení č. 4/2009].“

13. Podle čl. 1 odst. 2 nařízení č. 1215/2012:

„Toto nařízení se nevztahuje na:

[...]

e) vyživovací povinnosti vyplývající z rodinných vztahů, rodičovství, manželství nebo příbuzenských vztahů;

[...]“

4 – Nařízení Rady ze dne 22. prosince 2000 (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

5 – Úř. věst. 2012, L 351, s. 1.

14. Článek 24 nařízení č. 1215/2012, který je součástí oddílu 6 kapitoly II, který se věnuje „výlučné příslušnosti“, stanoví, že „[b]ez ohledu na bydliště stran mají výlučnou příslušnost tyto soudy členského státu:

[...]

- 5) pro řízení, jejichž předmětem je výkon rozhodnutí, soudy členského státu, v němž byl nebo má být výkon rozhodnutí proveden.“

B. Německé právo

15. Podle § 66 Gesetz zur Geltendmachung von Unterhaltsansprüchen mit ausländischen Staaten nebo Auslandsunterhaltsgesetz (zákon o vymáhání pohledávek výživného ve styku se zahraničními státy; dále jen „AUG“)⁶:

„1) Pokud je zahraniční rozhodnutí podle [nařízení č. 4/2009] vykonatelné bez řízení o prohlášení vykonatelnosti, nebo pokud bylo prohlášeno za vykonatelné podle uvedeného nařízení [...], dlužník může podat námitky, které jsou namířeny proti nároku samému, v řízení podle § 120 odst. 1 [Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zákon o řízení v rodinných a nesporných věcech; dále jen ‚FamFG‘)] ve spojení s§ 767 [Zivilprozessordnung (občanský soudní řád; dále jen ‚ZPO‘)]. Je-li rozhodnutí soudní rozhodnutí, uplatní se výše uvedené pouze v rozsahu, v jakém důvody, na nichž se námitky zakládají, vznikly teprve po vydání rozhodnutí.

2) Pokud je nucený výkon rozhodnutí nařízen podle jedné z úmluv uvedených v § 1 odst. 1, první věta, bod 2, může dlužník podat námitky, které jsou namířeny proti nároku samému, v řízení podle § 120 odst. 1 [FamFG] ve spojení s § 767 [ZPO], pouze pokud důvody, na nichž se námitky zakládají, vznikly:

1. teprve po uplynutí doby, po kterou mohl podat odvolání, nebo
 2. po skončení odvolacího řízení, bylo-li podáno odvolání.
- 3) Žádost podle § 120 odst. 1 [FamFG] ve spojení s § 767 [ZPO] se podává u soudu, který rozhodl o žádosti o opatření doložky vykonatelnosti. Ve věcech, na které se použije první pododstavec, se příslušnost určí podle § 35 odst. 1 a 2.“

16. Podle § 767 ZPO:

„1) Dlužník musí vznést námitky, které jsou namířeny proti nároku samému, jak byl zjištěn v rozsudku, podáním odpovídající žaloby u soudu, který věc projednával v prvním stupni.

2) Takové námitky vznesené ve formě žaloby jsou přípustné, pouze pokud důvody, na nichž se zakládají, vznikly teprve po skončení jednání, které podle ustanovení tohoto řádu představovalo poslední příležitost pro vznesení námitek, a nemohou již tedy být uplatněny ve formě opravného prostředku.

- 3) Dlužník musí v žalobě vznést veškeré námitky, které mohl vznést v době podání žaloby.“

⁶ – BGBl. 2011 I, s. 898, ve znění pozdějších předpisů.

17. Ustanovení § 120 odst. 1 FamFG stanoví:

„Výkon rozhodnutí v manželských a rodinných věcech se provede podle ustanovení [ZPO] o nuceném výkonu rozhodnutí.“

III. Skutkové okolnosti, řízení a předběžné otázky

18. Navrhovatel v projednávané věci má pobyt v Německu. Je otcem vyživovaného dítěte, které má pobyt v Polsku.

19. Rozhodnutím městského soudu v Krakově ze dne 26. května 2009 byla navrhovateli určena povinnost platit své dceři měsíční výživné ve výši 500,00 polských zlotých (PLN) od 1. září 2008, jakož i 430,00 PLN měsíčně zpětně za období od 19. června 2008 do 31. srpna 2008 (dále jen „polské rozhodnutí o výživném“).

20. Odpůrkyně podala dne 20. července 2016 u Amtsgericht Köln (městský soud v Kolíně nad Rýnem, Německo), předkládajícího soudu, žádost, aby bylo polské rozhodnutí o výživném v Německu uznáno a prohlášeno za vykonatelné podle nařízení č. 4/2009.

21. Předkládající soud usnesením ze dne 27. července 2016 nařídil v souladu s čl. 23 a násl. a čl. 75 odst. 2 nařízení č. 4/2009, aby bylo polské rozhodnutí o výživném opatřeno doložkou vykonatelnosti. Na základě toho se odpůrkyně proti navrhovateli domáhá výkonu polského rozhodnutí o výživném v Německu.

22. Žádostí ze dne 5. dubna 2018 podanou u předkládajícího soudu vnesl navrhovatel námitku proti výkonu rozhodnutí o výživném. Podle navrhovatele byla pohledávka výživného odpůrkyně, na niž se zakládá polské rozhodnutí o výživném, splněna zaplacením. Navrhovatel uvádí, že sám v letech 2008 až 2010 včetně poskytoval platby na výživném v celkové výši 6 640,05 PLN a že od prosince 2010 byly odpůrkyni rovněž placeny státní dávky ve výši 500 PLN měsíčně prostřednictvím polského fondu pro výživné. Navrhovatel vysvětluje, že uvedený fond pro výživné s ním byl v kontaktu a že navrhovatel vrátil částky vyplacené odpůrkyni tímto fondem v rámci svých ekonomických možností. Podle navrhovatele pohledávka výživného odpůrkyně v každém případě z převážné části zanikla splacením.

23. Předkládající soud uvádí, že má za to, že žádost o zastavení výkonu rozhodnutí je věc týkající se vyživovací povinnosti ve smyslu nařízení č. 4/2009. Předkládající soud má však za to, že podle uvedeného nařízení není příslušným soudem. Je tomu tak proto, že nejsou splněny podmínky článku 3 uvedeného nařízení. Předkládající soud má však za to, že nemůže bez návrhu prohlásit svou nepřislušnost podle článku 10 nařízení č. 4/2009, protože žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí nejsou na rozdíl od žádosti o změnu rozhodnutí o výživném podle článku 8 uvedeného nařízení výslovně uvedeny v nařízení č. 4/2009 ani v nařízení č. 1215/2012.

24. Za těchto okolností Amtsgericht Köln (městský soud v Kolíně nad Rýnem) přerušil řízení a položil následující předběžné otázky:

- „1) Jedná se u žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí podle § 767 [ZPO] směřující proti zahraničnímu rozhodnutí o výživném o věc týkající se vyživovací povinnosti ve smyslu [nařízení č. 4/2009]?
- 2) Pokud je odpověď záporná, jedná se u žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí podle § 767 [ZPO] směřující proti zahraničnímu rozhodnutí o výživném o řízení, jehož předmětem je výkon rozhodnutí ve smyslu čl. 24 bodu 5 [nařízení č. 1215/2012]?“

25. Písemná vyjádření předložily odpůrkyně, německá, polská a portugalská vláda a Evropská komise. Navrhovatel, německá a polská vláda a Evropská komise přednesli ústní vyjádření na jednání, které se konalo dne 27. listopadu 2019.

IV. Posouzení

26. Toto stanovisko je strukturováno následovně. Zaprvé nabídnu několik úvodních vysvětlení k rozsahu a významu dvou předběžných otázek položených Soudnímu dvoru (A). Zadruhé určím relevantní právní rámec pro okolnosti projednávané věci. Za tímto účelem se soustředím na otázku, zda se nařízení č. 4/2009 použije ve fázi výkonu rozhodnutí o výživném a co lze z uvedeného nařízení dovodit, pokud jde o příslušnost ve věcech týkajících se výkonu rozhodnutí (B). Nakonec se budu zabývat konkrétní otázkou, zda je žádost o zastavení výkonu rozhodnutí na základě splnění dluhu součástí vykonávacího řízení, a k jejímu posouzení jsou proto příslušné soudy členského státu výkonu rozhodnutí (C).

A. Úvodní vysvětlení

27. Podstatou dvou otázek položených předkládajícím soudem v projednávané věci, jimiž bude podle mého názoru nejlepší se zabývat společně, je, zda je předkládající soud příslušný k rozhodnutí o žádosti o zastavení výkonu polského rozhodnutí o výživném v Německu. Uvedené otázky však nejsou položeny tímto způsobem. Předkládající soud se zaprvé táže, zda žádost o zastavení výkonu rozhodnutí představuje věc týkající se vyživovací povinnosti pro účely nařízení č. 4/2009. Zadruhé se předkládající soud pro případ, že bude odpověď záporná, táže, zda se na žádost o zastavení výkonu rozhodnutí vztahuje pojem řízení, jejichž předmětem je výkon rozhodnutí ve smyslu čl. 24 bodu 5 nařízení č. 1215/2012.

28. Způsob, jakým je formulována první otázka, vychází z následujícího předpokladu. Předkládající soud je nakloněn názoru, že pokud by Soudní dvůr dospěl k závěru, že žádost o zastavení výkonu rozhodnutí představuje věc týkající se vyživovací povinnosti pro účely nařízení č. 4/2009, znamenalo by to, že předkládající soud není příslušný. Je tomu tak proto, že předkládající soud má za to, že v takovém případě by musela být splněna obecná kritéria pro určení příslušnosti ve věcech týkajících se vyživovacích povinností, jak jsou stanovena v článku 3 nařízení č. 4/2009, a to i ve vztahu k žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí, a tak tomu v původním řízení není. Kromě toho má předkládající soud za to, že soudy v Polsku mají lepší předpoklady k tomu, aby se vypořádaly s tvrzením navrhovatele, že svou povinnost splnil, podle čl. 3 písm. a) a b) nařízení č. 4/2009. Předkládající soud se tedy druhou otázkou táže, zda v případě, že Soudní dvůr zodpoví první otázku záporně, může být jeho příslušnost založena na základě čl. 24 bodu 5 nařízení č. 1215/2012.

29. Stručně řečeno, domnívám se, že předkládající soud má za to, že existují dvě vzájemně se vylučující možnosti. Pokud by se použilo nařízení č. 4/2009, znamenalo by to, že předkládající soud není podle článku 3 uvedeného nařízení příslušný. Založit příslušnost na čl. 24 bodě 5 nařízení č. 1215/2012, podle něhož jsou pro řízení, jejichž předmětem je výkon rozhodnutí, příslušné soudy členského státu výkonu rozhodnutí, by bylo možné pouze tehdy, když by nebylo možné použít nařízení č. 4/2009

30. Podle mého názoru vychází argument popsáný v předchozím bodě z nesprávného předpokladu. Jak bude vysvětleno níže, použitelnost nařízení č. 4/2009 totiž nevede k tomu, že předkládající soud není příslušný. Podle mého názoru je k tomu, aby byly zodpovězeny otázky předkládajícího soudu, nezbytné v první řadě určit, zda se nařízení č. 4/2009 použije ve fázi výkonu rozhodnutí o výživném a co lze z uvedeného nařízení dovodit o soudní příslušnost v této fázi. Tuto otázku posoudím v následující

části tohoto stanoviska (B). Poté, co dospěju k závěru, že se nařízení č. 4/2009 ve fázi výkonu rozhodnutí použije a že ze systematiky uvedeného nařízení vyplývá, že jsou příslušné soudy členského státu výkonu rozhodnutí, posoudím konkrétní otázku, na níž se zakládá projednávaná věc, týkající se příslušnosti k rozhodnutí o žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí na základě splnění dluhu (C).

B. Nařízení č. 4/2009 a příslušnost k výkonu rozhodnutí o výživném

31. Bruselská úmluva a nařízení č. 44/2001 obsahují zvláštní ustanovení týkající se příslušnosti ve věcech vyživovacích povinností⁷. Nařízení č. 4/2009 změnilo nařízení č. 44/2001 tak, že nahradilo ustanovení uvedeného nařízení vztahující se na vyživovací povinnosti⁸. Nařízení č. 4/2009 je tedy ve vztahu k otázkám příslušnosti, rozhodného práva, uznávání rozhodnutí a spolupráce v konkrétní oblasti vyživovacích povinností *lex specialis*. Nařízení č. 1215/2012 zrušilo nařízení č. 44/2001. Na rozdíl od svých předchůdců – nařízení č. 44/2001 a Bruselské úmluvy – nyní nařízení č. 1215/2012 ze své oblasti působnosti výslovně vylučuje vyživovací povinnosti, na něž se vztahuje nařízení č. 4/2009⁹.

32. Navzdory tomu, že nařízení č. 4/2009 obsahuje zvláštní kapitoly věnované příslušnosti (kapitola II) a uznávání, výkonatelnosti a výkonu rozhodnutí (kapitola IV), neobsahuje žádné výslovné pravidlo týkající se *příslušnosti* ve vztahu k *výkonu* rozhodnutí ve věcech týkajících se *výživného*.

33. Tato situace se nápadně odlišuje od nařízení č. 1215/2012, které v čl. 24 bodě 5 obsahuje výslovné pravidlo, které svěřuje výlučnou příslušnost v řízeních, jejichž předmětem je výkon rozhodnutí, soudům členského státu, v němž byl nebo má být proveden výkon rozhodnutí. Takové pravidlo obsahovalo rovněž nařízení č. 44/2001 a Bruselská úmluva¹⁰.

34. Na základě těchto právních okolností dospěly zúčastněné strany, které v projednávané věci přednesly vyjádření, k různým závěrům.

35. Portugalská vláda, obdobně jako předkládající soud, má za to, že vzhledem k cíli nařízení č. 4/2009, kterým je ochrana oprávněných z výživného, je třeba žádost o zastavení výkonu rozhodnutí považovat za žalobu, jejímž předmětem jsou vyživovací povinnosti, kterou upravuje uvedené nařízení. Portugalská vláda shodně s postojem, který zaujal předkládající soud, patrně tvrdí, přestože to takto výslovně neformuluje, že je třeba použít pravidla o příslušnosti uvedená v článcích 3 a 4 uvedeného nařízení. Odpůrkyně je obdobného názoru.

36. Polská vláda ve svém písemném vyjádření argumentuje, že nařízení č. 4/2009 neupravuje příslušnost ve fázi výkonu rozhodnutí. Polská vláda v písemném vyjádření tvrdí, že vzhledem k tomu, že nejsou dotčena práva a povinnosti uznané v rozhodnutí o výživném, netýká se žádost o zastavení výkonu rozhodnutí výživného, a je proto upravena článkem 24 bodem 5 nařízení č. 1215/2012. V odpovědi na otázku položenou Soudním dvorem polská vláda změnila svůj postoj k ustanovení použitelného *ratione temporis* a na jednání uvedla, že relevantním ustanovením je čl. 22 odst. 5 nařízení č. 44/2001.

37. Německá vláda a Komise v podstatě tvrdí, že se použije nařízení č. 4/2009. V rozporu s názory prezentovanými předkládajícím soudem však mají za to, že použije-li se nařízení č. 4/2009, neznamená to, že předkládající soud není příslušný, nýbrž že uvedený soud *je* příslušný v projednávané věci. Navrhovatel tento názor v podstatě sdílí. Podle německé vlády i Komise se na projednávanou věc nepoužije nařízení č. 1215/2012 ani nařízení č. 44/2001.

7 – Viz čl. 5 odst. 2 Úmluvy ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1978, L 304, s. 36), ve znění úmluv o přistoupení nových členských států, jakož i čl. 5 odst. 2 nařízení č. 44/2001.

8 – Bod 44 odůvodnění a čl. 68 odst. 1 nařízení č. 4/2009.

9 – Viz bod 10 odůvodnění a čl. 1 odst. 2 písm. e) nařízení č. 1215/2012.

10 – Viz čl. 16 odst. 5 Bruselské úmluvy, který uznává, že mají výlučnou příslušnost „pro řízení, jejichž předmětem je výkon rozhodnutí, soudy smluvního státu, na jehož území výkon rozhodnutí byl nebo má být proveden“. Totéž je uvedeno v čl. 22 odst. 5 nařízení č. 44/2001.

38. Souhlasím s posledně uvedeným názorem: použije se pouze nařízení č. 4/2009. To však nevede k závěru, že předkládající soud není příslušný.

39. Zprvce není sporu o tom, že se rozhodnutí o výživném, které je předmětem projednávané věci a jehož výkonu se nyní domáhá odpůrkyně, vztahuje na vyživovací povinnost vyplývající z rodinných vztahů ve smyslu článku 1 nařízení č. 4/2009. Polské rozhodnutí o výživném spadá přímo do oblasti působnosti nařízení č. 4/2009. Projednávaná věc se týká výkonu uvedeného rozhodnutí.

40. Skutečnost, že se v projednávané věci jedná o procesní fázi výkonu rozhodnutí, nevede k závěru, že se předmět řízení v rámci projednávané věci nadále netýká vyživovacích povinností. Předmět věci zůstává stejný. Nařízení č. 4/2009 skutečně obsahuje, v kapitole IV, zvláštní pravidla věnovaná uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech vyživovacích povinností.

41. Zadruhé je pravda, že kapitola IV, týkající se uznávání, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí, neobsahuje žádné výslovné pravidlo týkající se příslušnosti ve fázi výkonu rozhodnutí.

42. Avšak v rozporu s tím, co patrně tvrdí předkládající soud a portugalská vláda, z této skutečnosti nevyplyvá, že se použijí pravidla příslušnosti uvedená v kapitole II nařízení č. 4/2009. Jak správně uvádí německá vláda, kapitola II, a to zejména článek 3 nařízení č. 4/2009 stanoví pravidla upravující příslušnost, pokud jde o původní řízení ve věci *samé*, ale nikoli pokud jde o výkon takových rozhodnutí.

43. Zatřetí ačkoli kapitola IV nařízení č. 4/2009 neobsahuje žádné výslovné pravidlo ohledně příslušnosti, pokud jde o výkon rozhodnutí, lze mít za to, že takové pravidlo vyplývá ze systematiky uvedeného nařízení.

44. Mezinárodní příslušnost k výkonu rozhodnutí obecně náleží soudům členského státu, v němž byl navržen výkon rozhodnutí. Jak uvádí polská vláda, uvedené pravidlo je projevem obecné zásady mezinárodního práva spojené se suverenitou státu: pravomoc rozhodnout o výkonu rozhodnutí mají pouze orgány státu výkonu rozhodnutí, jelikož opatření v rámci výkonu rozhodnutí mohou provádět pouze orgány členského státu (členských států), kde se nachází majetek nebo osoby, vůči nimž byl výkon rozhodnutí navržen. Toto pravidlo *a fortiori* platí v případě, že vykonatelnost rozhodnutí již byla uznána v členském státě, v němž byl výkon rozhodnutí navržen.

45. Proto není za účelem určení, že soudy členského státu výkonu rozhodnutí jsou příslušné také k výkonu rozhodnutí o výživném v rámci oblasti působnosti nařízení č. 4/2009, nezbytné podpůrně použít čl. 24 bod 5 nařízení č. 1215/2012. Uvedený článek lze považovat za projev právě uvedené obecné zásady¹¹.

46. Kromě toho by bylo podpůrné použití nařízení č. 1215/2012 v tomto kontextu poněkud problematické, jelikož vyživovací povinnosti jsou z jeho oblasti působnosti výslovně vyloučeny¹². V každém případě se lze s přihlédnutím ke skutečnosti, že čl. 24 bod 5 nařízení č. 1215/2012 obsahuje pravidlo, které lze považovat za součást systému nařízení č. 4/2009, ptát, jaká by byla přidaná hodnota takového podpůrného použití uvedeného nařízení.

11 – Viz např. de Lima Pinheiro, L., „Exclusive jurisdiction. Article 24“, in Ulrich Magnus a kol., *Brussels Ibis Regulation – Commentary*, Verlag Otto Schmidt KG, 2016, s. 581.

12 – Z vysvětlení obsaženého v návrhu AUG, které odpovídá § 66 AUG, jak je uveden v předkládacím rozhodnutí, vyplývá, že se německý zákonodárce dovolával čl. 22 odst. 5 nařízení č. 44/2001 jakožto podpůrného pravidla pro výkon rozhodnutí ve věcech týkajících se vyživovacích povinností. Uvedené nařízení skutečně neobsahovalo vyloučení, které je v současnosti uvedeno v nařízení č. 1215/2012. Článek 22 odst. 5 nařízení č. 44/2001 se však nemůže v projednávané věci použít, a to ani podpůrně. Podle čl. 75 odst. 2 nařízení č. 4/2009 „[nařízení č. 44/2001] se i nadále použije na řízení o uznání a výkonu, která probíhají ke dni použitelnosti tohoto nařízení“. Tímto dnem je podle článku 76 nařízení č. 4/2009 18. červen 2011. Řízení o uznání a výkonu rozhodnutí v projednávané věci v uvedeném okamžiku neprobíhalo, jelikož bylo zahájeno dne 27. července 2016, kdy by bylo v každém případě *ratione temporis* použitelné nařízení č. 1215/2012 (jelikož podle článku 81 uvedeného nařízení se toto nařízení použije ode dne 10. ledna 2015). K časové působnosti uvedeného nařízení viz rozsudek ze dne 9. března 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, body 25 až 28).

47. Obdobně nelze dovozovat žádný závěr ze skutečnosti, že nařízení č. 1215/2012 obsahuje výslovné pravidlo v tomto smyslu, zatímco nařízení č. 4/2009 nikoli: jak uvedla Komise na jednání, skutečnost, že toto pravidlo výslovně uznává nařízení č. 1215/2012, souvisí se systematikou uvedeného nařízení, které obsahuje několik pravidel o výlučné příslušnosti. Tak tomu není v případě nařízení č. 4/2009, které výlučnou příslušnost nezakládá. Souhlasím s Komisí, že unijní normotvůrce možná nepovažoval za nutné toto pravidlo opakovat v rámci nařízení č. 4/2009. Kdo jiný by měl být příslušný ve věcech výkonu rozhodnutí než členský stát, kde byl navržen výkon rozhodnutí?

48. To potvrzuje rovněž čl. 41 odst. 1 nařízení č. 4/2009, který stanoví, že „[s] výhradou tohoto nařízení se řízení o výkonu rozhodnutí vydaných v jiném členském státě řídí právem členského státu výkonu“. Podle uvedeného ustanovení „[r]ozhodnutí vydané v jednom členském státě, které je vykonatelné v členském státě výkonu, se vykoná za stejných podmínek jako rozhodnutí vydané v tomto členském státě výkonu“. Bylo by obtížné vysvětlit uvedené ustanovení, pokud by k výkonu rozhodnutí nebyly příslušné soudy členského státu, v němž byl výkon rozhodnutí navržen.

49. Nyní je však třeba objasnit, zda je žádost o zastavení výkonu rozhodnutí na základě splnění dluhu součástí vykonávacího řízení, a tedy rovněž spadá do příslušnosti soudů členského státu výkonu.

C. Žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí

50. Klíčovou otázkou, která následně vyvstává, je, zda lze žádost o zastavení výkonu rozhodnutí na základě splnění dluhu považovat pro účely příslušnosti za věc týkající se řízení o výkonu rozhodnutí. Z judikatury Soudního dvora k Bruselské úmluvě a nařízení č. 44/2001 vyplývá, že je tuto otázku třeba zodpovědět kladně (1). Závěr, k němuž citovaná judikatura dospěla, se uplatní na nařízení č. 4/2009, s náležitým přihlédnutím ke zvláštním omezením, stanoveným judikaturou Soudního dvora i uvedeným nařízením (2). To mě vede k závěru, že soudy členského státu výkonu jsou příslušné ve věcech žádostí o zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu, že dluh byl splněn, i když zásah polského fondu pro výživné do splácení dluhu do jisté míry věc skutečně komplikuje (3).

1. Judikatura Soudního dvora k Bruselské úmluvě a nařízení č. 44/2001

51. Judikatura Soudního dvora potvrdila, ať už na základě ustanovení o příslušnosti obsažených v Bruselské úmluvě, nebo v nařízení č. 44/2001, že ve věcech prostředků nápravy proti výkonu rozhodnutí, jako jsou například žaloby nebo návrhy na zastavení výkonu rozhodnutí, jsou v zásadě příslušné soudy členského státu, v němž byl výkon rozhodnutí navržen.

52. Rozsudek ve věci AS-Autoteile Service se týkal žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí vydaného německým soudem, kterým byla přiznána náhrada nákladů soudního řízení, podané na základě téhož vnitrostátního ustanovení, jako je to, které je předmětem projednávané věci (§ 767 ZPO). Žádost se dovolávala započtení nároku, jehož výkon byl navržen, (nárok na náhradu nákladů řízení) a nároku, který byl základem původního řízení, o němž již německé soudy prohlásily, že k jeho rozhodnutí nejsou příslušné. Soudní dvůr v zásadě prohlásil, že se na řízení, „jako jsou řízení uvedené v § 767 [ZPO], jako taková použijí ustanovení o příslušnosti [obsažená v Bruselské úmluvě] na základě svého úzkého vztahu s vykonávacím řízením¹³“.

53. Obdobně Soudní dvůr ve věci Hoffmann poté, co uznal, že Bruselská úmluva neobsahuje žádná zvláštní pravidla pro výkon rozhodnutí, konstatoval, že „cizí rozhodnutí, jehož výkon byl nařízen, se vykoná podle *procesních předpisů vnitrostátního práva soudu, u něhož byl výkon rozhodnutí navržen, včetně předpisů o prostředcích nápravy*¹⁴“.

13 – Rozsudek ze dne 4. července 1985 (220/84, EU:C:1985:302, bod 12).

14 – Rozsudek ze dne 4. února 1988 (145/86, EU:C:1988:61, body 27 a 28). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

54. Tento přístup byl později potvrzen ve věci Prism Investments. Uvedená věc se týkala žaloby na neplatnost podané dlužníkem a směřující ke zrušení prohlášení vykonatelnosti vydaného nizozemským soudem ve vztahu k rozhodnutí vydanému v Belgii na základě toho, že dotčené rozhodnutí již bylo splněno finančním vyrovnáním. Soudní dvůr konstatoval, že nařízení č. 44/2001 neumožňuje zamítnout nebo zrušit prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí na tomto základě¹⁵. Soudní dvůr však potvrdil, že důvod spočívající ve splnění povinnosti může podléhat přezkumu „vykonávacího soudu členského státu, v němž se o uznání žádá,“ jelikož „[p]odle ustálené judikatury, jakmile je totiž toto rozhodnutí začleněno do právního řádu členského státu, v němž se o uznání žádá, uplatní se vnitrostátní pravidla posledně uvedeného státu týkající se výkonu rozhodnutí stejným způsobem jako na rozhodnutí přijatá vnitrostátními orgány¹⁶“.

55. Z uvedené judikatury však nelze dovozovat, že je třeba jakýkoliv druh návrhu podaného ve fázi výkonu rozhodnutí založený na jakémkoliv důvodu před soudy členského státu výkonu považovat za přípustný. Judikatura skutečně také výslovně stanovila omezení příslušnosti soudů členského státu výkonu na základě ustanovení o příslušnosti obsažených v Bruselské úmluvě, jakož i v nařízení č. 44/2001 a nařízení č. 1215/2012.

56. Konkrétně Soudní dvůr ve věci AS Autoteile Service uvedl, že skutečnost, že se na řízení o zastavení výkonu rozhodnutí, jako je to uvedené v § 767 ZPO, vztahuje čl. 16 odst. 5 Bruselské úmluvy, neřeší otázku, *jaké námitky lze vznést*, aniž by došlo k překročení mezí uvedeného ustanovení¹⁷. Za účelem zodpovězení této otázky vzal Soudní dvůr v úvahu celkovou systematiku Bruselské úmluvy, zejména vztah mezi zvláštním ustanovením o příslušnosti ve věcech týkajících se výkonu rozhodnutí a obecným pravidlem, podle něhož osoby, které mají bydliště na území některého smluvního státu, mají být žalovány u soudů tohoto státu¹⁸. Vzhledem k tomu, že je výlučná příslušnost soudů členského státu, v němž má být rozhodnutí vykonáno, založena na zvláštním vztahu mezi řízením a uvedeným členským státem, dospěl Soudní dvůr k závěru, že účastník řízení nemůže toto pravidlo o výlučné příslušnosti použít za tím účelem, aby u těchto soudů zahájil řízení, pro něž jsou příslušné soudy jiného státu na základě použití obecných pravidel¹⁹.

57. Obdobně ve věci Hoffmann, která se týkala Bruselské úmluvy, Soudní dvůr stanovil meze prostředků nápravy proti výkonu rozhodnutí, které lze použít před soudy členského státu výkonu, když prohlásil, že tyto prostředky nápravy jsou zakázány v případě, kdy „opravný prostředek proti výkonu cizího rozhodnutí, ve vztahu ke kterému byla vydána doložka vykonatelnosti, podala táž osoba, která mohla podat opravný prostředek proti doložce vykonatelnosti, a zakládá se na argumentu, který mohl být vznesen v posledně uvedeném opravném prostředku²⁰“.

58. Meze příslušnosti soudů členského státu výkonu ve vztahu k některým návrhům směřujícím k zastavení výkonu rozhodnutí byly nedávno potvrzeny ve věci Reitbauer a další. Soudní dvůr v uvedené věci odmítl odůvodnění odpůřící žaloby, která se domáhala určení zániku pohledávky započtením s konkurenční pohledávkou, jelikož taková žaloba šla nad rámec otázek týkajících se výkonu rozhodnutí jako takového, a proto nevykazovala vyžadovaný stupeň blízkosti s výkonem, aby odůvodnil použití pravidla výlučné příslušnosti, stanoveného v čl. 24 bodu 5 nařízení č. 1215/2012²¹.

15 – Rozsudek ze dne 13. října 2011 (C-139/10, EU:C:2011:653, bod 37).

16 – Tamtéž (bod 40 a citovaná judikatura).

17 – Rozsudek ze dne 4. července 1985 (220/84, EU:C:1985:302, bod 12).

18 – Tamtéž (body 14 a 15).

19 – Tamtéž (body 16 a 17).

20 – Rozsudek ze dne 4. února 1988 (145/86, EU:C:1988:61, bod 30).

21 – Rozsudek ze dne 10. července 2019 (C-722/17, EU:C:2019:577, body 54 a 55).

59. Z judikatury Soudního dvora tedy patrně vyplývá, že ve věcech návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí jsou v *zásadě* příslušné soudy členského státu výkonu na základě dvou skutečností: zaprvé kvůli jejich úzkému vztahu k vykonávacímu řízení, zadruhé na základě pravidla, které stanoví, že jakmile jsou tato rozhodnutí, která byla vydána v jiném členském státě, začleněna do právního řádu členského státu, musí s nimi být zacházeno stejně jako s vnitrostátními rozhodnutími. V případě neexistence zvláštních pravidel v rámci unijního práva musí být rozhodnutí jednoho členského státu uznaná v jiném členském státě vykonána v souladu s procesními předpisy vnitrostátního práva soudu, u něhož byl výkon rozhodnutí navržen.

60. Existují však *omezení*, pokud jde o druh právních prostředků nápravy, které lze v této fázi u těchto soudů navrhnout. Zaprvé soudy členského státu výkonu nejsou příslušné ve sporech, které nevykazují dostatečný stupeň blízkosti s výkonem nebo pro něž by byly příslušné soudy jiného státu, pokud by byly zahájeny samostatně. Zadruhé účastník řízení se nemůže u těchto soudů dovolávat důvodů, které mohl vznést v rámci opravného prostředku proti rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti. *A fortiori* je rovněž třeba ve fázi výkonu rozhodnutí vyloučit důvody, které mohly být vzneseny v nalézacím řízení.

2. Příslušnost ve věcech žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí v kontextu nařízení č. 4/2009

61. Další otázkou, kterou je třeba se zabývat, je otázka, zda se zásady, které vyplývají z judikatury posuzované v předchozí části, uplatní i pro účely výkladu nařízení č. 4/2009.

62. Předkládající soud je toho názoru, že pokud by se oprávněný z výživného musel bránit proti žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí ve státě výkonu, nebyl by naplněn ochranný účel nařízení č. 4/2009. Oprávněný z výživného, který v souladu se zásadami příslušnosti uvedenými v nařízení č. 4/2009 dosáhl rozhodnutí o výživném v členském státě svého obvyklého pobytu, by tak musel toto rozhodnutí v jiném členském státě hájit před útokem původně neúspěšného povinného z výživného. Kromě toho má předkládající soud za to, že soudy státu, v němž bylo o nároku původně rozhodnuto, mají lepší předpoklady k posouzení hmotněprávních námitek proti nároku než soudy jiného členského státu, ve kterém má být rozhodnutí pouze vykonáno.

63. To je v podstatě rovněž názor portugalské vlády, která zpochybnila relevantnost předchozí judikatury v kontextu nařízení č. 4/2009 vzhledem k jeho zvláštnímu cíli, kterým je ochrana oprávněného z výživného.

64. Podle mého názoru jsou hlavní body argumentace, která vyplývá z judikatury shrnuté v předchozí části tohoto stanoviska, použitelné i na žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí v rámci nařízení č. 4/2009. I když nařízení č. 4/2009 jasně uznává cíl ochrany oprávněného z výživného jakožto slabší strany, nemělo by to podle mého názoru vést k upuštění od jedné ze základních zásad společných všem opatřením týkajícím se spolupráce v občanských věcech, a to, že opatření související s výkonem rozhodnutí jsou záležitostí členského státu výkonu.

65. Na podporu výše uvedené logiky zaprvé čl. 41 odst. 1 nařízení č. 4/2009 potvrzuje hlavní předpoklad, na němž je založena výše citovaná judikatura, když stanoví, že „[s] výhradou tohoto nařízení se řízení o výkonu rozhodnutí vydaných v jiném členském státě řídí právem členského státu výkonu“ a že „[r]ozhodnutí vydané v jednom členském státě, které je vykonatelné v členském státě výkonu, se vykoná za stejných podmínek jako rozhodnutí vydané v tomto členském státě výkonu“.

66. Zadruhé zjištění, že soudy členského státu, v němž byl výkon rozhodnutí navržen, musí být v zásadě příslušné ve věcech žádostí o zastavení výkonu rozhodnutí, nijak nezmenšuje zvláštní záruky příslušnosti stanovené v nařízení č. 4/2009 vzhledem k omezením, které již stanovila judikatura.

67. S ohledem na zvláštní cíl nařízení č. 4/2009, a to ochrany oprávněného z výživného jakožto slabší strany, mají pravidla příslušnosti obsažená v uvedeném nařízení tomuto účastníkovi řízení usnadnit obranu jeho nároku²². Proto jakmile bylo vydáno rozhodnutí v členském státě, kde má oprávněný z výživného pobyt, mohou toto rozhodnutí změnit nebo přezkoumat pouze soudy uvedeného členského státu. Dvě pravidla nařízení č. 4/2009 zahrnují tento ochranný účel. Zaprvé podle článku 8 nařízení č. 4/2009 povinný nemůže podat návrh na změnu rozhodnutí vydaného v členském státě, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, v jiném členském státě, dokud má oprávněný místo obvyklého pobytu ve státě, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. Zadruhé článek 42 zakazuje, aby rozhodnutí vydané v jednom členském státě bylo přezkoumáváno ve věci samé v členském státě, ve kterém byl navržen výkon.

68. Uvedená dvě rozhodnutí však nebrání tomu, aby k posouzení žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí, *která nevede ke změně nebo přezkumu rozhodnutí o výživném vydaném v prvním členském státě*, byly příslušné soudy členského státu výkonu rozhodnutí.

69. Zatřetí je třeba poznamenat, že v projednávané věci bylo rozhodnutí o výživném „začleněno“ do právního řádu Německa – členského státu výkonu – doložkou vykonatelnosti vydanou podle článku 23 nařízení č. 4/2009. Jaký smysl by mělo, kdyby bylo nutné se v pozdější fázi vztahující se k samotnému výkonu rozhodnutí vracet do členského státu, který vydal rozhodnutí o výživném? Podle mého názoru by takové řešení prosazovalo ochranný cíl nařízení pouze zdánlivě. Takové řešení by spíše vedlo k nejistotě.

70. Konečně zvláštní cíl nařízení č. 4/2009, kterým je ochrana oprávněného z výživného, by neměl mít za následek přidělení příslušnosti ve věcech úzce spojených s výkonem rozhodnutí soudům státu, v němž má pobyt oprávněný z výživného. Je pravda, že cílem nařízení č. 4/2009 je optimálním způsobem usnadňovat přeshraniční vymáhání výživného. „Usnadňovat“ však neznamená zcela změnit logiku, na níž spočívá systém uznávání a výkonu rozhodnutí o výživném. Na rozdíl od názoru předkládajícího soudu, portugalské vlády a odpůrkyně nemůže ochranný cíl nařízení č. 4/2009 vést k závěru, že je návrh, který je předmětem projednávané věci, nezávislý návrh, kterým se zahajuje nové řízení týkající se výživného, pro něž musí být *ex novo* určena příslušnost podle kritérií článku 3 uvedeného nařízení. To by mohlo mít negativní dopad na účinné vymáhání pohledávky výživného v důsledku nadměrného prodloužení vykonávacího řízení.

71. Kromě toho lze podpůrně dodat, že jak na jednání tvrdila německá vláda, nařízení č. 1215/2012 stanoví pravidla příslušnosti, která mají chránit různé „slabší strany“ (jak je uvedeno v bodě 18 odůvodnění ve vztahu k pojištění, spotřebitelským a pracovním smlouvám). Pravidlo příslušnosti týkající se *výkonu rozhodnutí* (a prostředků nápravy proti výkonu) se však nemění z důvodu toho, že příslušnost v původním řízení byla určena podle jednoho ze zvláštních režimů, jejichž cílem je ochrana jedné z těchto slabších stran.

72. Podle mého názoru se tedy závěr, že k posouzení žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí jsou v zásadě příslušné soudy členského státu, kde byl výkon navržen, uplatní i v kontextu nařízení č. 4/2009.

22 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Sanders a Huber (C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, body 26 až 28).

3. Projednávaná věc: žádost o zastavení výkonu rozhodnutí na základě splnění dluhu

73. Žádost o zastavení výkonu rozhodnutí v projednávané věci je založena na tvrzení navrhovatele, že dluh stanovený v rozhodnutí o výživném byl již, přinejmenším z převážné části, splněn. Část dluhu navrhovatel zaplatil přímo odpůrkyni. Polský fond pro výživné rovněž zaplatil část pohledávky na výživném, čímž vstoupil do postavení navrhovatele. Navrhovatel rovněž tvrdí, že tuto částku polskému fondu v rámci svých finančních možností vrátil. Jak navrhovatel vysvětlil na jednání, spor v projednávané věci vznikl proto, že odpůrkyně neuznává, že částka uhrazená polským fondem pro výživné odpovídá dluhu navrhovatele.

74. Podle mého názoru žádost o zastavení výkonu rozhodnutí z výše uvedeného důvodu patrně splňuje meze obecného pravidla, podle něhož jsou ve věcech úzce spojených s výkonem rozhodnutí příslušné soudy členského státu, kde byl výkon navržen, stanovené nařízením č. 4/2009 a judikaturou Soudního dvora.

75. Zprvým důvodem žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí v projednávané věci je úzce spojen s vykonávacím řízením a nelze ji považovat za návrh domáhající se změny rozhodnutí o výživném ve smyslu článku 8 nařízení č. 4/2009, ani za návrh domáhající se přezkumu rozhodnutí ve věci samé ve smyslu článku 42 uvedeného nařízení.

76. Pochybnosti předkládajícího soudu vyvstaly právě proto, že uvedený soud má za to, že lze žádost o zastavení výkonu rozhodnutí v projednávané věci považovat za návrh na změnu rozhodnutí o výživném ve smyslu článku 8 nařízení č. 4/2009. Portugalská vláda a odpůrkyně tento názor v podstatě sdílí.

77. Já tento názor nesdílím. Jak tvrdí německá vláda, existuje významný rozdíl mezi návrhy týkajícími se výkonu a návrhy směřujícími ke změně rozhodnutí o výživném. Zatímco změna rozhodnutí o výživném může v konečném důsledku vést ke změně samotného rozhodnutí zakládajícího dluh z výživného, nemá návrh týkající se výkonu rozhodnutí žádný vliv na soudní rozhodnutí ve věci samé.

78. Splnění nároku je jedním z obvykle uznávaných důvodů zastavení výkonu rozhodnutí ve fázi výkonu rozhodnutí. Jak tvrdí německá vláda i Komise, žádost o zastavení výkonu rozhodnutí na základě toho, že dluh byl splněn, nemění rozhodnutí určující dluh ani nesměřuje k jeho přezkumu ve věci samé nebo k přezkumu jeho právní síly, nýbrž směřuje výlučně proti vykonatelnosti uvedeného rozhodnutí. Jak uvedla polská vláda, ve hře je přesněji maximální peněžitá částka, do níž lze rozhodnutí o výživném vykonat. Proto je podle mého názoru taková žádost úzce spojena s výkonem a nejedná se o „návrh na změnu rozhodnutí“ podle článku 8 ani přezkum rozhodnutí ve věci samé uvedený v článku 42 nařízení č. 4/2009.

79. Účast polského fondu pro výživné však patrně může být důvodem, proč se předkládající soud domnívá, že by polské soudy měly lepší předpoklady k rozhodnutí o splnění dluhu. Myslím si, že účast polského fondu pro výživné nemění závěr, který vyplývá z předchozího bodu.

80. Polská vláda na jednání objasnila, že polský fond pro výživné zasahuje ze zákona a stává se ve vztahu k oprávněnému náhradním povinným: dluh zaniká v rozsahu, v němž byl uhrazen fondem místo povinného z výživného, který následně musí tyto částky vrátit přímo fondu. Tento systém je v souladu s rolí subjektů veřejné správy, které často poskytují dávky oprávněným z výživného namísto povinných. Tato role je uznána v článku 64 nařízení č. 4/2009²³. Z hlediska dluhu povinného

23 – Uvedené ustanovení upravuje rozhodné právo, pokud jde o právo subjektů veřejné správy jednat namísto oprávněného z výživného a uplatnit nárok na úhradu, prohlášení vykonatelnosti nebo výkon rozhodnutí vydaného proti povinným z výživného.

z výživného se zásah fondu vztahuje ke způsobu splnění dluhu a nemá žádný dopad na podstatu rozhodnutí o výživném, které zůstává nedotčeno. Patrně tedy došlo k částečnému splnění dluhu třetí osobou jednající namísto povinného, což potvrzuje, že žádost o zastavení výkonu rozhodnutí v původním řízení je jednou z běžných námitek proti vymáhání pohledávky.

81. Je pravda, že zásah subjektů veřejné správy, jako je polský fond pro výživné, v rámci přeshraničních řízení o výživném může skutečně vést k určitým dalším komplikacím, pokud jde o dokazování. V tomto ohledu může být užitečné připomenout, že čl. 64 odst. 4 nařízení č. 4/2009 ve vztahu k vykonávacím řízením, do nichž jsou takové subjekty přímo zapojeny, výslovně stanoví, že tyto subjekty mají na žádost předložit jakýkoli doklad nezbytný k prokázání skutečnosti, že dávky byly oprávněnému poskytnuty. Domnívám se, že za účelem zajištění účinného uplatňování nařízení č. 4/2009 existuje taková povinnost na straně subjektů veřejné správy rovněž s ohledem na řízení podle uvedeného nařízení, v nichž tyto subjekty poskytly dávky namísto plateb výživného od povinného a v nichž povinný z výživného tvrdí, že tyto platby fondu pro výživné vrátil.

82. Zadruhé, jak uvádí německá vláda, z bodu 30 odůvodnění nařízení č. 4/2009 vyplývá, že unijní normotvůrce vzal výslovně v úvahu, že povinný z výživného by měl mít možnost namítat splnění dluhu za podmínek stanovených v členském státě, kde byl výkon rozhodnutí navržen. Uvedený bod odůvodnění uvádí „vyrovnání dluhu povinným v době výkonu“ jako příklad důvodu pro odmítnutí uznání výkonu přípustného podle článku 21 nařízení č. 4/2009²⁴. Je pravda, že se článek 21 na okolnosti projednávané věci nepoužije²⁵. Skutečnost, že je článek 21 obsažen v oddílu 1 kapitoly IV lze však v kontextu zrušení systému prohlášení vykonatelnosti vysvětlit potřebou stanovit určitá omezení důvodů pro odmítnutí výkonu rozhodnutí podle vnitrostátního práva. Je-li v tomto kontextu vyrovnání dluhu v době výkonu považováno za jeden z přípustných důvodů pro odmítnutí výkonu, stanoví-li tento důvod právo členského státu výkonu, v rámci oddílu 1 kapitoly IV, totéž by mělo *a fortiori* platit, pokud jde o oddíl 2 kapitoly IV, na který se neuplatní žádná omezení důvodů pro odmítnutí výkonu, jako jsou ta uvedená v článku 21²⁶.

83. Zatřetí omezení stanovená vnitrostátními právními předpisy, které se použijí na projednávanou věc, zajišťují, aby námitky, které mohly být vzneseny před polskými soudy, nemohly být tímto procesním postupem vzneseny před německými soudy. Jak vysvětluje německá vláda, § 66 odst. 1 AUG umožňuje, aby povinný z výživného vznesl pouze takové námitky, které se zakládají na skutečnostech, které vznikly *po* vydání rozhodnutí o výživném. Námitky, na nichž se zakládá projednávaná žádost, týkající se uhrazení plateb výživného, nemohly být vzneseny v původním řízení o výživném. Kromě toho rovněž stojí za zmínku, že tyto námitky nemohly být vzneseny v rámci opravného prostředku proti rozhodnutí o žádosti o prohlášení vykonatelnosti před německými soudy. Německé soudy mohou odmítnout nebo zrušit prohlášení vykonatelnosti pouze z důvodů uvedených v článku 24 nařízení č. 4/2009 a splnění dluhu mezi těmito důvody uvedeno není²⁷.

24 – Uvedené ustanovení stanoví, že důvody pro odmítnutí nebo odložení výkonu rozhodnutí podle práva členského státu výkonu se použijí, pouze pokud jsou slučitelné s použitím dalších odstavců uvedeného článku.

25 – Jak je uvedeno v bodě 7 výše, nařízení č. 4/2009 v kapitole IV zavádí dvojí systém. Oddíl 1, do něhož patří článek 21, ruší prohlášení vykonatelnosti pro rozhodnutí vydaná v členském státě, který je vázán Haagským protokolem z roku 2007. Oddíl 2 však zachovává systém prohlášení vykonatelnosti pro rozhodnutí vydaná v členském státě, který není vázán Haagským protokolem z roku 2007. Přestože jsou Polsko a Německo vázány Haagským protokolem, oddíl 1 se v projednávané věci nepoužije vzhledem k přechodným ustanovením nařízení č. 4/2009. Podle čl. 75 odst. 2 písm. a) se části 2 a 3 kapitoly IV použijí „na rozhodnutí, která byla vydána v členských státech přede dnem použitelnosti tohoto nařízení a u kterých se od tohoto dne vyžaduje uznání a prohlášení vykonatelnosti“. Podle článku 76 je nařízení č. 4/2009 použitelné od 18. června 2011. Z toho důvodu se oddíl 1 na projednávanou věc nepoužije, protože rozhodnutí o výživném, jehož výkon je navrhován, bylo vydáno v Polsku dne 26. května 2009 a odpůrkyně požádala o jeho uznání dne 20. července 2016.

26 – Není překvapením, že oddíl 2 kapitoly IV nařízení č. 4/2009 neobsahuje žádné výslovné ustanovení upravující tuto otázku v případě, kdy systém prohlášení vykonatelnosti zůstává v platnosti. Různé unijní právní předpisy v oblasti spolupráce v občanských věcech, které se stále opírají o systém prohlášení vykonatelnosti, obsahují důvody pro odmítnutí uznání, ale obecně neobsahují žádná pravidla týkající se důvodů pro odmítnutí výkonu a pro tento účel se odvolávají na vnitrostátní předpisy státu výkonu. Viz například Jimenez Blanco, P., „La ejecución forzada de las resoluciones judiciales en el marco de los reglamentos europeos“ in *Revista Española de Derecho Internacional*, svazek 70 (2018), s. 101–125.

27 – Článek 34 odst. 1 nařízení č. 4/2009.

84. Dospěl jsem proto k závěru, že se žádost o zastavení rozhodnutí na základě splnění dluhu týká vykonávacího řízení a podmínek výkonu, které se podle čl. 41 odst. 1 nařízení č. 4/2009 mají řídit právem členského státu výkonu za stejných podmínek jako rozhodnutí vydaná v tomto členském státě. Zprv je tato žádost ze své podstaty spojena s výkonem rozhodnutí. Zadruhé tato žádost nesměruje ke změně nebo přezkumu rozhodnutí o výživném ve věci samé. Zatřetí nejsou v rámci této žádosti vznášeny žádné námitky, které mohly být namítány před polskými soudy v průběhu řízení, které vedlo k vydání rozhodnutí o výživném (ani žádné důvody pro zamítnutí či zrušení prohlášení vykonatelnosti před německými soudy).

85. Z uvedených důvodů se domnívám, že příslušnost k rozhodnutí o žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu splnění dluhu náleží soudům členského státu, kde byl výkon navržen. Pro úplnost bych namísto závěru rád zdůraznil dvě věci. Zprv pojednání uvedené v tomto stanovisku a závěr, k němuž jsem dospěl, se týkají pouze zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu splnění dluhu. Zadruhé nad rámec tohoto konkrétního důvodu se nevyjadřuji k obecné slučitelnosti § 767 ZPO s unijním právem.

V. Závěry

86. Navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky Amtsgericht Köln (Městský soud v Kolíně nad Rýnem, Německo) následovně:

„Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností, a to zejména čl. 41 odst. 1 uvedeného nařízení, je třeba vykládat tak, že soudy členského státu, v němž byl navržen výkon rozhodnutí o výživném vydaného v jiném členském státě, jsou příslušné k rozhodnutí o žádosti o zastavení výkonu rozhodnutí, pokud je ze své podstaty spojena s vykonávacím řízením, nesměruje ke změně nebo přezkumu rozhodnutí o výživném a zakládá se na důvodech, které nebylo možné vznést před soudem, který rozhodnutí o výživném vydal. Tyto podmínky žádost o zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu splnění dluhu, která je předmětem projednávané věci, patrně splňuje, což však musí nakonec ověřit předkládající soud.“